

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13-10-2022 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XIV Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w Pile w składzie:

Przewodniczący: sędzia Jolanta Czajka-Bałon

Protokolant: st. sekr. sąd. Grażyna Bielicka

po rozpoznaniu w dniu 13-10-2022 r. w Pile

sprawy z powództwa M. K.-syndyka masy upadłości M. J.

przeciwko K. J.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

1. uznaje za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości M. J. – osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej, umowę darowizny z dnia 31 maja 2016 r. zawartą w formie aktu notarialnego Rep. A (...), sporządzonego w Kancelarii Notarialnej w P. przed notariuszem D. W. (1) pomiędzy M. J. i K. J., na mocy której M. J. darował na rzecz K. J. nieruchomości położoną w W., Osiedle (...), dla której Sąd Rejonowy w Wągrowcu prowadzi księgę wieczystą pod numerem (...),

2. ustala, że koszty procesu (...) Sp. z o.o. w P. wyniosły 14.512 zł.

Jolanta Czajka-Bałon

UZASADNIENIE

Powód - (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. w pozwie z dnia 1 czerwca 2018 r. (data wpływu do Sądu), wniósł o uznanie za bezskuteczną wobec niego umowy darowizny lokalu mieszkalnego zawartej 31 maja 2016 r. przed notariuszem D. W. (1) (repertorium A 3523/2016) pomiędzy M. J. a pozwanym K. J. przenoszącej na rzecz pozwanego własność nieruchomości położonej w W. na Os. (...) skrzyżowaniu (...)AB, dla której Sąd Rejonowy w Wągrowcu prowadzi księgę wieczystą (...) w celu ochrony jego wierzytelności wynikającej z nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w dniu 9 października 2017 r. w sprawie sygn. akt XII Nc 318/17.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że posiada wobec M. J. wierzytelność stwierdzoną prawomocnym tytułem egzekucyjnym opatrzonym klauzulą wykonalności w postaci nakazu zapłaty z 9 października 2017 r. (wydanego na podstawie weksla) w sprawie XII Nc 318/17. Na podstawie ww tytułu wykonawczego wszczął egzekucję przeciwko dłużnikowi, która została umorzona z uwagi na jej bezskuteczność. Własność nieruchomości dłużnika została przeniesiona w drodze darowizny na rzecz pozwanego w dniu 31 maja 2016 r. Pozwany jest synem dłużnika M. J., który poręczył 16 lipca 2015 r. weksel in blanco. Powód w dniu 21 czerwca 2017 roku wobec zaległości (...) sp. z o.o. z siedzibą we W. wypełnił weksel in blanco i wezwał M. J. jako poręczyciela do jego wykupu, jednak weksel nie został wykupiony.

W odpowiedzi na pozew pozwany przyznał, że 31 maja 2016 r. M. J., jego ojciec darował mu swoje mieszkanie. Poza tym zaprzeczył wszelkim twierdzeniom powoda i wniósł o oddalenie powództwa. Pozwany podkreślił, że czynność darowania nieruchomości przez ojca pozwanego nie została dokonana w celu pokrzywdzenia powoda. Darowizna

została dokonana rok przed wypełnieniem przez wierzyciela weksla in blanco a także przed wydaniem nakazu zapłaty, dłużnik nie miał zatem realnej wiedzy o istnieniu zadłużenia, a tym bardziej pozwany nie miał wiedzy co do zadłużenia spółki (...) w stosunku do powoda i tym samym dłużnik nie działał ze świadomością pokrzywdzenia powoda. W ocenie pozwanego powód nie uprawdopodobnił, aby skutek dokonania darowizny nieruchomości na rzecz pozwanego dłużnik stał się niewypłacalny. Ponadto wyżej wspomniany nakaz zapłaty nie jest prawomocny w stosunku do M. J., który złożył sprzeciw (k. 152-154)

Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu postanowieniem z dnia 4 marca 2020 roku w sprawie o sygn. akt XI GU 676/19 ogłosił upadłość M. J..

Pismem z dnia 5 czerwca 2020 r. M. K. syndyk masy upadłości M. J. w upadłości złożył oświadczenie o wstąpieniu do niniejszego postępowania w miejsce powoda na podstawie art. 133 ust. 1 Prawa upadłościowego (k.264). Postanowieniem tut. Sądu z dnia 15 lipca 2020 roku wezwano do udziału w sprawie w charakterze powoda M. K. – syndyka masy upadłości M. J. w upadłości i jednocześnie zwolniono od udziału w sprawie dotychczasowego powoda (k.293).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. oraz dłużnik (...) sp. z o.o. której członkami zarządu byli M. J. oraz W. D. zawarli w dniu 16 lipca 2015 roku umowę o współpracy handlowej, w ramach której (...) sp. z o.o. kupowała od (...) sp. z o.o. produkty naftowe. Na zabezpieczenie roszczeń mogących wyniknąć z realizacji w/w umowy spółka (...) wydała w dacie zawarcia umowy weksel in blanco, który został poręczony przez członków zarządu (...) sp. z o.o. M. J. i W. D.. Dłużnikiem głównym był (...) Sp. z o.o., a M. J. oraz W. D. odpowiadali za zapłatę na podstawie poręczenia, zobowiązali się do spełnienia świadczenia na rzecz (...) sp. z o.o. gdy (...) sp. z o.o. tego nie dokona.

/dowód: umowa o współpracy handlowej z dnia 16 lipca 2015 r. k.20-25, deklaracja wekslowa – k.27/

Początkowo współpraca stron układała się w sposób prawidłowy, R. (...) sp.

z o.o. płaciła za dostarczony towar, jednakże zaprzestała regulować swoje zobowiązania pomimo upływu terminu wskazanego w fakturach VAT.

3 marca 2017 roku M. J. i W. D. w imieniu i na rzecz spółki pod firmą (...) sp. z o.o. z siedzibą we W. jako członkowie zarządu uprawnieni do reprezentacji spółki wpisanej do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS (...) zawarli umowę sprzedaży nieruchomości położonej w W. stanowiącej działkę numer (...) - na której znajduje się stacja paliw - z E. D. oraz K. J. działającymi w imieniu i na rzecz Spółki pod firmą: (...) sp. z o.o. z siedzibą w P., jako członkowie zarządu uprawnieni do reprezentacji spółki, wpisanej do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS (...) jako członkowie zarządu. Cena zakupu nieruchomości ustalona została na kwotę 60.000 złotych.

/dowód: umowy sprzedaży - k. 53-58/

M. J. 11 marca 2016 roku przekazał swoje udziały w spółce (...) sp. z o.o. synowi K. J., tak samo uczynił W. D. przekazując swoje udziały żonie E. D..16 marca 2017 r. W. D. złożył rezygnację ze sprawowanej przez niego funkcji członka zarządu w spółce (...) Sp. z o.o. od dnia 16 marca 2017 r. W dniu 22 maja 2017 roku zawarto umowę sprzedaży udziałów pomiędzy E. D., M. J. działającym w imieniu K. J. a Z. K.. E. D. sprzedała Z. K. 50% udziałów w kapitale zakładowym spółki (...) sp. z o.o. ,a M. J. działając w imieniu K. J. sprzedał również 50% udziałów w kapitale zakładowym spółki (...). Strony postanowiły, że z dniem podpisania niniejszej umowy następuje przeniesienie na kupującego Z. K. udziałów oraz wszelkich praw i obowiązków z nimi związanych. Uchwałą nr 4 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki pod firmą (...) sp. z o.o. w przedmiocie odwołania członka zarządu Spółki odwołano ze stanowiska członka zarządu M. J., na to stanowisko powołano Z. K..

/dowód: oświadczenie W. D. z dnia 16.03.2017 roku – k.437, umowa sprzedaży udziałów z dnia 22 maja 2017 r. – k.429-431/

M. J. działał również w spółce (...) sp. z o.o. jako członek zarządu. Spółka ta miała zaległości w podatku od towarów i usług za miesiące październik, listopad i grudzień 2011 roku, w konsekwencja czego było wszczęcie przez Urząd Skarbowy w W. postępowania w tej sprawie. Postanowienie o wszczęciu postępowania z dnia 27 kwietnia 2016 roku M. J. odebrał w dniu 28 kwietnia 2016 roku.

/dowód: pismo Urzędu Skarbowego w C. z 3 września 2020 r. – k.321/, tytuł wykonawczy nr (...) -k.303-304, tytuł wykonawczy nr (...) k.305, zaświadczenie z dnia 30 kwietnia 2020 roku – k.306-308/

Na podstawie umowy darowizny z 31 maja 2016 roku zawartej w formie aktu notarialnego sporządzonego przez notariusza D. W. (1) (repertorium A 3523/2016), M. J. przeniósł na swojego syna – pozwanego K. J. własność lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość oznaczoną numerem 48 położonego w W. na Osiedlu (...)AB dla której Sąd Rejonowy w Wągrowcu prowadzi księgę wieczystą (...). Wartość przedmiotu darowizny została w umowie określona na 220.000 zł. Nieruchomość obciążona jest hipoteką w kwocie 287.000,00 zł na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W..

/dowód: umowa darowizny k.50-52/

Spółka (...), mimo wezwań do zapłaty, nie zapłaciła należności wynikających z faktur (...) sp. z o.o. w związku z czym (...) sp. z o.o. w dniu 21 czerwca 2017 r. wypełniła weksel in blanco i wezwała (...) sp. z o.o., M. J. i W. D. do jego wykupu. Na sumę wekslową na kwotę 167 572,52 zł składała się nie tylko należność główna w wysokości 154 922,15 zł z tytułu nieregulowania należności z faktur ale również odsetki maksymalne w wysokości 5 543,50 zł obliczone na dzień 26 lipca 2017 r. (data płatności weksla). Wobec biernej postawy dłużników M. - (...) wniósł powództwo o zasądzenie należności z weksla solidarnie od (...) Sp. z o.o., M. J. i W. D.. Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanym na podstawie weksla Sąd Okręgowy w Poznaniu w dniu 9 października 2017 r. w sprawie o sygn. akt XII Nc 318/17 nakazał pozwanym (...) Spółka z o.o. z siedzibą we W., W. D., M. J. aby zapłacili powódce (...) sp. z o.o. z siedzibą w P. kwotę 167.572,52 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 27 lipca 2017 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 5.712 zł tytułem kosztów postępowania Od powyższego nakazu zapłaty M. J. wniósł sprzeciw. Nakaz zapłaty po uprawomocnieniu w stosunku do R. (...)

i W. D. zaopatrzony został 27 listopada 2017 r. w klauzulę wykonalności. W dniu 7 grudnia 2018 roku w sprawie o sygn. akt XII C 798/18 Sąd Okręgowy w Poznaniu utrzymał w mocy nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym z dnia 9 października 2017 roku w sprawie XII Nc 318/17 w stosunku do pozwanego M. J..

/dowód: zawiadomienie o uzupełnieniu weksla in blanco wraz z przedstawieniem weksla do zapłaty z dnia 21 czerwca 2017 r. – k.281, nakaz zapłaty z dnia 9 października 2017 r. – k.34, wyrok z dnia 7 grudnia 2018 r. w sprawie o sygn. akt XII C 798/18 –k.205/

(...) Sp. z o.o. wystąpił z wnioskiem o wszczęcie i prowadzenie egzekucji przeciwko stronom wymienionym w powyższym nakazie zapłaty. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym Poznań – Stare Miasto w Poznaniu A. G. w sprawie prowadzonej od sygn. akt KM 2346/17 ustalił, że obowiążani (...) sp. z o.o., D. W. (2) oraz M. J. nie posiadają żadnego majątku, z którego można prowadzić egzekucję, wobec czego umorzył postępowanie (k.36-36v). Ponadto w trakcie prowadzonego postępowania egzekucyjnego, okazało się że w stosunku do M. J. prowadzone jest postępowanie egzekucyjne przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w W., który dochodzi należności w kwocie 1.261.350,48 zł, która pozostaje w zbiegu z roszczeniem egzekwowanym przez powoda, co wynika z pisma (...) S.A. z dnia 15 stycznia 2018 r.

/dowód: pismo Komornika sądowego z dnia 8 lutego 2018 roku k.36-36v, postanowienie komornika sądowego z dnia 20 kwietnia 2018 r. – k.37/zawiadomienie o przeszkodzie w realizacji zajęcia z dnia 15 stycznia 2018 roku – k.70

Prowadzona egzekucja nie przyniosła zaspokojenia należnych wierzycielowi M. - (...), Sąd Rejonowy w Chodzieży w sprawie prowadzonej pod sygn. akt I Co 600/18 z wniosku (...) sp. z o.o. w P. postanowił w dniu 13 września 2018 r. nakazać dłużnikowi M. J. złożenie wykazu majątku. Z wykazu wierzyciel dowiedział się, że dłużnik M. J. w 2016 roku darował swojemu synowi K. J. mieszkanie oraz, że nie posiada żadnego innego majątku.

/dowód: postanowienie z dnia 13 września 2018 r. w sprawie o sygn. akt I Co 600/18 – k.33 akt I Co 600/18, wykaz majątku – k. 36-37v akt I Co 600/18/

Na skutek wielu niespłaconych zobowiązań finansowych i braku majątku M. J. wniósł wniosek o upadłość konsumencką. 4 marca 2020 roku Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu, postanowił ogłosić upadłość dłużnika M. J..

/dowód: postanowienie sadu z dnia 4 marca 2020 roku w sprawie o sygn. akt XI GU 676/19 k.249/

M. - (...) sp. z o. zgłosiła swoją wierzytelność wobec upadłego M. J. Sędziemu Komisarzowi pismem z dnia 19 marca 2020 roku. (k.267)

25 listopada 2021 roku K. J. zawarł w (...) S.A. umowę o spłatę długu wynikającego z umowy o kredyt hipoteczny z dnia 30 grudnia 2015 roku, który zaciągnął jego ojciec M. J..

/dowód: umowa o spłatę długu z dnia 25 listopada 2021 r. k.486-491/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów złożonych do akt sprawy oraz przeprowadzonego postępowania dowodowego.

Oceny dokumentów zgromadzonych w aktach niniejszej sprawy Sąd dokonał mając na względzie przepisy art. 244 § 1 k.p.c. i art. 245 k.p.c. oraz to, że ich wartość dowodowa nie została zakwestionowana przez żadną ze stron w trybie art. 252 k.p.c. i art. 253 k.p.c., a Sąd nie znalazł powodów by to uczynić z urzędu.

Stosownie do treści art. 299 k.p.c. Sąd dopuścił w sprawie również dowód z przesłuchania stron (ograniczając go do przesłuchania pozwanego i jego ojca - dłużnika M. J.). Zeznania pozwanego K. J. Sąd ocenił za wiarygodne jedynie co do faktów, które nie budziły wątpliwość w sprawie, czyli faktu dokonania umowy darowizny, jednakże twierdzenia o tym, że nie wiedział on w jakiej sytuacji finansowej znajduje się jego ojciec nie znalazły potwierdzenia w materiale dowodowym. K. J. jest członkiem zarządu w (...) sp. z o.o., która to spółka odkupiła od (...) sp. z o.o. stację paliw, aby uchronić majątek przed egzekucją.

Zeznania M. J. nie zasługiwały na uwzględnienie przez Sąd, dłużnik twierdził, że spółka (...) była w dobrej kondycji finansowej, nie miała zaległości finansowych tak jak i on, co nie znalazło potwierdzenia w materiale dowodowym, z którego jasno wynika, że M. J. miesiąc przed dokonaniem darowizny otrzymał w dniu 28 kwietnia 2016 r. zawiadomienie o wszczęciu postępowania przez Urząd Skarbowy w związku z zaległościami (...) spółki (...), w której był członkiem zarządu. W chwili dokonania darowizny miał świadomość dokonanego poręczenia wekslowego i jego odpowiedzialności za wykonanie zobowiązań przez (...) sp. z o.o.

Sąd zważył, co następuje:

Powodem w niniejszym postępowaniu pierwotnie była spółka (...) sp. z o.o., która domagał się uznania za bezskuteczne względem niego czynności prawnych przeniesienia własności nieruchomości między jego dłużnikiem M. J. a pozwanym stwierdzonej aktem notarialnym A3523/2016 z dnia 31 maja 2016 r.

Postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu w sprawie o sygn. akt XI GU 676/19 w dniu 4 marca 2020 r. ogłoszono upadłość dłużnika M. J..

Zgodnie z art.133 ust.1 Prawa upadłościowego: "Syndyk może wstąpić w miejsce powoda w sprawie wszczętej przez wierzyciela, który zaskarżył czynności upadłego. W tym przypadku, jeżeli pozwanym był także upadły, postępowanie w stosunku do niego umarza się po uprawomocnieniu się postanowienia o ogłoszeniu upadłości".

Tutejszy Sąd postanowieniem z dnia 15 lipca 2020 r. wezwał do udziału w sprawie w charakterze powoda M. K. – syndyka masy upadłości M. J. w upadłości, a w pkt drugim postanowienia zwolnił od udziału w sprawie w charakterze powoda (...) sp. z o.o. z siedzibą w P..

Podstawę prawną zgłoszonego przez powoda roszczenia o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną względem niego stanowiły przepisy Tytułu X Księgi trzeciej Kodeksu cywilnego, regulujące ochronę wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika, czyli instytucję tzw. skargi pauliańskiej. Podstawową jej regulację zawiera art. 527 § 1 i 2 k.c., który ma następującą treść:

§ 1. Gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

§ 2. Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności.

Na podstawie przytoczonego przepisu należy przyjąć, że przesłankami uznania czynności prawnej za bezskuteczną względem wierzyciela, które muszą wystąpić łącznie, są:

1. istnienie przedmiotu ochrony w postaci zaskarżalnej wierzytelności pieniężnej,
2. dokonanie przez dłużnika ważnej czynności prawnej z osobą trzecią,
3. uzyskanie w wyniku tej czynności przez osobę trzecią korzyści majątkowej,
4. spowodowanie przez tę czynność pokrzywdzenia wierzyciela (w wyniku popadnięcia przez dłużnika na jej skutek w stan niewypłacalności lub zwiększonej niewypłacalności),
5. istnienie u dłużnika, w trakcie dokonywania czynności, świadomości, że działa z pokrzywdzeniem wierzycieli,
6. działanie osoby trzeciej w złej wierze, czyli jej wiedza lub możliwość dowiedzenia się – przy zachowaniu przez nią należytej staranności – o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Powyższe przesłanki uznania czynności prawnej za bezskuteczną ulegają modyfikacji w sytuacji wskazanej w art. 528 k.c. Stanowi on, że jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Z taką sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie, gdyż na podstawie umowy darowizny pozwany jako obdarowany uzyskał korzyść majątkową bezpłatnie. Wbrew stanowisku pozwanego, w tym zakresie nie miał znaczenia fakt, że darowane jemu nieruchomości jest obciążona hipoteką, gdyż nie zmieniało to istoty umowy darowizny jako bezpłatnego przysporzenia majątkowego na jego rzecz kosztem majątku darczyńców (por. art. 888 § 1 k.c.). Nie można także pominąć faktu, że pozwany K. J. jest członkiem zarządu (...) sp. z o.o. w P., która nabyła od (...) sp. z o.o. nieruchomości, wobec czego egzekucja z majątku spółki (...) sp. z o.o. była niemożliwa wobec braku majątku. Poza tym pozwany jest spokrewniony z dłużnikiem M. J., to jego ojciec. W związku z powyższymi okolicznościami trudno przyjąć, aby pozwany nie miał wiedzy o sytuacji dłużnika M. J.. W związku z

tym w sprawie odpadała szósta z wyżej wymienionych przesłanek uznania czynności prawnej za bezskuteczną. Zatem należało rozważyć pozostałe pięć.

Z dokonanych w sprawie ustaleń wynikało w sposób niewątpliwy, że w chwili zawierania przez dłużnika M. J. z pozwanym K. J. umowy darowizny, jak i w chwili orzekania, powodowi przysługiwała względem dłużnika zaskarżalna (czyli nie wynikająca z zobowiązania naturalnego) wierzytelność pieniężna z tytułu sprzedaży paliw. Wierzytelność ta została potwierdzona tytułem egzekucyjnym - prawomocnym nakazem zapłaty z 9 października 2017 r. w sprawie XII Nc 318/17. Tym samym po stronie powoda - wierzyciela istniał przedmiot ochrony, uzasadniający skorzystanie ze skargi pauliańskiej.

W ocenie Sądu nie budziło wątpliwości, że w dacie zawierania czynności prawnej objętej pozwem powodowi przysługiwała wierzytelność wobec dłużnika M. J.. Nie można zgodzić się z pozwanym, że dłużnik w dacie dokonania darowizny nie miał wiedzy

o istnieniu zadłużenia. Sąd podziela wyrażony w judykaturze i doktrynie pogląd wskazujący na powstanie zobowiązania wekslowego już w momencie wystawienia weksla niezupełnego

i wydania go wierzycielowi. Wypełnienie weksla niezupełnego nie jest koniecznym warunkiem powstania zobowiązania wekslowego, a jest tylko warunkiem realizowania wierzytelności wekslowej. Zobowiązanie wekslowe jest zobowiązaniem abstrakcyjnym. Zatem wydanie

i podpisanie weksla in blanco oraz załączonej do niego deklaracji wekslowej określającej, kiedy, w jakich warunkach i do jakiej kwoty wierzyciel wekslowy może wypełnić weksel, skutkowało powstaniem zobowiązania wekslowego po stronie wystawcy, a w konsekwencji także po stronie dłużnika M. J., który został poręczycielem wekslowym. Należy bowiem zauważyć, że zgodnie z art.32 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku prawo wekslowe poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo jak ten za kogo poręczył. Zobowiązanie poręczyciela jest ważne, chociażby nawet zobowiązanie, za które poręcza, było nieważne z jakiegokolwiek przyczyny

z wyjątkiem wady formalnej. W świetle powyższych rozważań nie powinno budzić wątpliwości, że w dacie dokonania spornej czynności prawnej powodowi przysługiwała wierzytelność oparta na wekslu względem dłużnika M. J., który z racji poręczenia weksla, a także wystawienia weksla w imieniu (...) sp. z o.o. niewątpliwie powinien mieć świadomość istnienia spoczywającego na nim zobowiązania. Należy przy tym zauważyć, że nawet gdyby przyjąć, że zobowiązanie wekslowe powstało dopiero z chwilą uzupełnienia weksla przez wierzyciela to i tak istniały podstawy do uznania prawdopodobieństwa zamiaru dłużnika dokonania czynności prawnej z pokrzywdzeniem powoda, przy czym wówczas podstawa roszczenia powoda stanowiłby art.530 k.c. przewidujący możliwość uznania za bezskuteczną czynności prawnej dokonanej z pokrzywdzeniem przyszlých wierzycieli. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że świadomość możliwego pokrzywdzenia jest również wystarczającą do przyjęcia zamiaru pokrzywdzenia, albowiem działanie ludzkie obejmuje w zasadzie nie tylko następstwa zamierzone, ale i te, których jakkolwiek nie chce się wywołać, przewiduje się jako możliwe, a zarazem objęte i wolą. Oznacza to, że zamiar pokrzywdzenia przyjąć należy także u tego, kto w chwili dokonywania czynności liczył się z tym, że w związku z jego działalnością może mieć wierzycieli i że czynność jego może być połączona z ich krzywdą (por. wyroki: SN z dnia 7 lutego 2008 r., V CSK 434/07; z dnia 29 listopada 2017 r., II CSK 86/17). Dłużnik M. J. jako członek zarządu (...) sp. z o.o. niewątpliwie powinien mieć świadomość co do sytuacji finansowej spółki i mógł przewidzieć powstanie wierzytelności opartej na wekslu. Dlatego też należało uznać, że dokonując darowizny powinien liczyć się z możliwością pokrzywdzenia przyszłego wierzyciela.

Niezależnie zatem od przyjęcia jednej z koncepcji dotyczących momentu powstania zobowiązania wekslowego, należało uznać za spełnienie przesłanki w postaci świadomości bądź zamiaru pokrzywdzenia powoda jako wierzyciela. Nie można także pomijać, że wyzbycie się przez dłużnika przedmiotowej nieruchomości nastąpiło w drodze darowizny, z czym wiąże się ustanowione w art.529 k.c. domniemanie prawne, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli w przypadku, gdy na skutek darowizny stał się niewypłacalny lub był niewypłacalny w chwili jej dokonania, co też miało miejsce w niniejszej sprawie. Z pisma Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań Stare Miasto w P. A. G. z dnia 8 lutego 2018 roku w sprawie Km 2346/17, M. J. nie posiada majątku, z którego można byłoby prowadzić egzekucję. Ponadto przeciwko niemu prowadzone było postępowanie egzekucyjne przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w W., który dochodził należności w kwocie 1,261.350,48 zł, która pozostawała w zbiegu z roszczeniem

egzekwowanym przez (...) sp. z o.o., co wynika z pisma (...) S.A. z dnia 15 stycznia 2018 roku. Ostatecznie M. J. wobec tak wielu niespłaconych zobowiązań wystąpił z wnioskiem o ogłoszenie upadłości konsumenckiej.

Nie było podstaw do kwestionowania ważności umowy darowizny z 31 maja 2016 r. Na mocy tej umowy pozwany K. J. uzyskał własność nieruchomości o wartości 220.000,00 zł, a więc niewątpliwą korzyść majątkową. Podkreślenia wymaga, że obciążenie hipoteczne, co oczywiste, nie czyniło nieruchomości bezwartościową i nie sprawiło, że pozwany otrzymując jego własność nie uzyskał korzyści majątkowej, mimo zawartej ugody z bankiem odnośnie spłacenia zadłużenia hipotecznego. Zatem dwie kolejne przesłanki uznania przedmiotowej umowy darowizny za bezskuteczną względem powoda były spełnione.

Pokrzywdzenie wierzyciela polega na tym, że wierzytelność, której ochrony dochodzi, nie może być zaspokojona z majątku dłużnika i uzyskanie jej zaspokojenia w przyszłości również jest wątpliwe. Dla przyjęcia istnienia pokrzywdzenia wierzyciela wystarczające jest stwierdzenie stanu niewypłacalności dłużnika (art. 527 § 2 k.c.). Ustalone w sprawie fakty jednoznacznie wskazywały na niewypłacalność M. J.. Stan jego majątku jest bowiem taki, że prowadzona przeciwko niemu egzekucja sądowa nie przyniosła zaspokojenia przysługującej powodowi wierzytelności. M. J. wobec licznych zobowiązań złożył wniosek o ogłoszenie upadłości konsumenckiej. Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu w sprawie o sygn. akt w dniu 4 marca 2020 r. ogłosił upadłość dłużnika M. J..

W związku z przesłanką pokrzywdzenia wierzyciela oceny wymagało jeszcze, czy między umową darowizny z 31 maja 2016 r. a pokrzywdzeniem (...) sp. z o.o. zachodzi związek uzasadniający przyjęcie, że pokrzywdzenie to nastąpiło „wskutek” tej czynności. Związek ten

z pewnością musi być związkiem przyczynowym, a więc tego rodzaju relacją, która uzasadnia stwierdzenie, że bez zaskarżonej czynności prawnej nie wystąpiłby stan niewypłacalności lub zwiększonej niewypłacalności (conditio sine qua non). Taki stan niewątpliwie miał miejsce w niniejszej sprawie. W wyniku dokonania darowizny niewypłacalność dłużnika co najmniej uległa zwiększeniu. Wartość przedmiotu darowizny (220.000 zł) zapewniała całkowitą spłatę wierzytelności powoda a wskutek jej dokonania możliwość takiej spłaty spadła do zera.

W celu ułatwienia wierzycielowi wykazania przesłanek uznania czynności prawnej za bezskuteczną względem niego, Kodeks cywilny konstruuje kilka domniemań prawnych. Istotne w sprawie było to, które zostało sformułowane w art. 529 k.c. Przepis ten stanowi, że jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny.

Wskutek dokonania darowizny dłużnik M. J. stał się niewypłacalny, gdyż cały jego majątek - nieruchomość położona w W. na Os. (...)AB została darowana jego synowi – pozwanemu. W tej sytuacji aktualizowało się domniemanie prawne z art. 529 k.c., iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Stosownie do art. 234 k.p.c., domniemania ustanowione przez prawo wiążą sąd; mogą być jednak obalone, ilekroć ustawa tego nie wyłącza. Wyżej wskazane domniemanie nie zostało obalone, co więcej fakt, że dłużnik dokonał darowizny miesiąc po otrzymaniu pisma z Urzędu Skarbowego o wszczęciu postępowania w związku z zaległościami (...) spółki (...), w której był członkiem zarządu (postanowienie doręczono mu w dniu 28 kwietnia 2016 r.) wskazuje na to, że działał oni nie tylko ze świadomością, ale wręcz z zamiarem jego pokrzywdzenia. M. J. miał świadomość dokonanej poręczenia wekslowego i jego odpowiedzialności za wykonanie zobowiązań przez (...) sp. z o.o. M. J. sprzedał swoje udziały w spółce (...) i przestał pełnić funkcje członka zarządu w tej spółce. Dokonanie czynności darowizny w dniu 31 maja 2016 r. miało miejsce ze świadomością istnienia zaległości podatkowych.

Tym samym wszystkie przesłanki uznania umowy darowizny z 31 maja 2016 r. za bezskuteczną względem powoda były spełnione. Dlatego Sąd orzekł, jak w punkcie 1 wyroku.

W związku z powyższym Sąd orzekł jak w pkt 1 wyroku.

Orzeczenie o kosztach postępowania zawarte w punkcie 2 wyroku znajduje uzasadnienie

w art. 98 § 1 k.p.c. (na przedmiotowe koszty złożyła się opłata od pozwu).

W punkcie 2 wyroku Sąd orzekł, że koszty procesu poniesione przez (...) Sp. z o.o. w P. wyniosły 14.512 zł w postaci opłaty od pozwu w wysokości 9.595 zł, opłaty skarbowej od pełnomocnictwa -17 zł, wynagrodzenia pełnomocnika w wysokości 4.900 zł. Zaspokojenie powyższych kosztów jest realizowane z mienia odzyskanego od dłużnika w postępowaniu upadłościowym na podstawie art. 133 ust 2 ustawy prawo upadłościowe.

Sędzia Jolanta Czajka-Bałon